

بهینه سازی فرآیند اجرای پروژه های راهسازی به روش B.O.T با نگرش مدیریت ریسک

حیدر دشتی ناصر آبادی^۱، روح الله همتیان پور^۲

1- استادیار دانشکده مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس

2- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت و ساخت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر

n_dashti_h@yahoo.com

r_hematyanpoor@yahoo.com

خلاصه

پروژه های راهسازی به دلیل حجم بسیار بالای منابع درگیر و مرتبط با پروژه از اهمیت ویژه ای برخوردارند، خصوصاً اینکه کمبود منابع مالی جهت توسعه راهها باعث گسترش استفاده از روش B.O.T در این بخش شده است و پروژه های B.O.T نیز حساسیت ها و پیچیدگی های خاص خود را دارند. این تحقیق ضمن معرفی کامل روش B.O.T و فرآیند مدیریت ریسک، به پیاده سازی و بکارگیری این فرآیند در پروژه های راهسازی در محیط ایران می پردازد. در این تحقیق با توجه به گام های اصلی فرآیند مدیریت ریسک، با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و تلفیق آن با پیمایش میدانی، ریسک های این نوع پروژه ها شناسایی شده اند. سپس ریسک های شناسایی شده بصورت کیفی و با استفاده از جمع آوری آرای خبرگان تحلیل و ارزیابی شده و اولویت بندی شده اند. در انتها نیز بر اساس ماهیت و درجه اهمیت ریسک ها، پاسخ مناسب برای هر ریسک ارائه شده است.

کلمات کلیدی: روش B.O.T، مدیریت ریسک، بهینه سازی، پیمایش میدانی.

1. مقدمه

تداوم رشد اقتصادی ایران، مانند دیگر کشورهای در حال توسعه، نیازمند ایجاد توسعه تاسیسات زیربنایی کشور است. به همین دلیل، سرمایه گذاری زیادی بر روی زیربنای انجام گرفته است. ولی در این راه گلوگاه هایی مانع ساخت و گسترش این تسهیلات می شود. هزینه های بسیار زیاد و مدت زمان اجرای پروژه های راهسازی از یک سو و میزان منابع سرمایه گذاری دولتی از سوی دیگر بیانگر این واقعیت است که دستیابی به اهداف مورد نظر با اتکا به این منابع امکان پذیر نخواهد بود. دولت ها از جمله ایران برای رفع این مشکلات به بخش خصوصی روی آورده اند.

یکی از متداول ترین و موفقیت آمیزترین روش های مشارکت بخش دولتی و خصوصی در پروژه های زیربنایی، روش B.O.T است. در این روش بخش خصوصی وظیفه طراحی، ساخت و بهره برداری پروژه را انجام می دهد و تامین مالی پروژه را به عهده می گیرد. در مقابل دولت به او امتیاز بهره برداری را برای مدت معینی از پروژه می دهد تا با برداشت از درآمد پروژه (مانند عوارض راه، و ...)، سرمایه ها و وام های گرفته شده را بازپرداخت کند، سود احتمالی را برداشت کرده و پس از منقضی شدن مدت امتیاز، تاسیسات را به دولت واگذار نماید.

با اجرای پروژه به روش B.O.T دولت بخش عظیمی از ریسک های مربوط به پروژه را به بخش خصوصی منتقل کرده، خود را از زیر بار سنگین مدیریت و هماهنگی های لازم رها می کند و می تواند توسعه تاسیسات زیربنایی خود را بدون اتکا به بودجه عمومی و یا تحمیل فشار و وامهای خارجی دنبال کند. با این روش سرمایه های بخش خصوصی جذب شده، که در صورت موفقیت، می تواند موجب تشویق سرمایه گذاران خارجی برای حضور در بازار محلی گردد. در حین اجرای پروژه به بهترین نحو انتقال تکنولوژی صورت می گیرد، مهم تر آن که مدیریت بخش خصوصی بر پروژه های عمومی، موجب رشد کیفیت مدیریت و بهره وری پروژه می گردد [1].

¹ استادیار دانشکده مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس.

² دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت و ساخت.